

L'ESQUELLA DE LA TORRATXA

BARCELONA 24 DE DESEMBRE DE 1913

NÚM. 1826 ————— ANY XXXV

PERIODIC HUMORISTIC IL·LUSTRAT

10 cèntims ————— Atrassats: 20

PASSEN ALTS

—Tant goig que fas i cap home se't declara. Això és que'ls fa por el llaç matrimonial.
—No, mamà; lo que'ls fa por és el llaç del berret que costa quartos.

LA VISITA

CREIEM que no'ns queda més recurs que parlar de l'esquadra anglesa.

Hi ha hagut veritable espectació. Els fantasiosos se les prometien molt felices.

Entre'l barceloní i l'habitant d'Oix no hi hà més diferència sinó que'l darrer bada davant d'un automòbil i l'altre davant d'un *dreadnought*.

Dreadnought!.. Aqueixa paraula associada a la d'*Home fleet*, que sovint apareixia en la Premsa, feia pensar naturalment en un espectacle monstruós, com de *menagerie* de període quaternari.

Sí, els acuirats semblen animals antidiluvians reproduïts en acer. Ombríus, terribles, sorruts, plens d'enginyers incomprendibles, enriçats de canons, causen un efecte depriment.

El dia que entraren al port, malgrat el sol que feia, enfosquiren l'aigua i el cel.

Els costats negres, les xemeneies negres, tots ells pintats de negre, vomitant fum negre, sempre's destaquen assilueats, fantàstics i tràgics.

Ni la llum viva els fa perdre l'aspecte seriós d'armes colossals on entre'l feréstec to de ferro empavonat brilleja alguna que altra cornisa de llautó, o ressort brunyit. Fins a l'apropar-vos senti la vaga temensa de que's disparin sols.

La molta gentada que anà a veure'ls arribar restà desil·lusionada. Tothom se n'entornava trist, un poc esgarriat.

Allà a una milla enfora de l'escullera de llevant restaven tres *dreadnoughts*. Flotaven sobre les aigües com si fessin el mort. Pareixien quiets i no obstant se movien. Giraven lentament fins a posar-se de proa a l'onatge.

Amb la vista sola, sense l'auxili de cap instrument òptic, es notava que equidistaven l'un de l'altre com si tinguessin l'espai medit amb un compàs. Aqueixa terrible exactitud en la col·locació i en el moure's, feia venir calfreds.

Dins el port, no importa en quins llocs, els creuers aparellats l'un al costat de l'altre amarraven llurs caps en la muralla. Formaven una sola massa flotant, una sola franja de sutge sobre la qual s'aixecava una renglera inversemblable de xemeneies—quatre per cada un.— Una mena de columnata de carbó amb el màstil encordat d'estranya forma, rematant amb una creu fina, destacant-se sobre'l blau del cel, fatídica i obsessionada.

En la punta del Morrot, el vaixell almirall enlairava uns cofes sobre uns poderosos tres-peus, la gruixaria dels quals, malgrat la distància, donaven la sensació d'una resistència espantosa.

Darrera, el daurat de la muntanya de Montjuic feia destacar, retallant-lo, tot el complicat organisme del *dreadnought*. Els ponts i sobreponts, les torres acuirades, les cabries, els projectors i, eixint atrevits, immensos, avançant-se cap a la proa tallada en forma d'esperó, els dos canons de trenta centímetres.

El fum de totes aquestes màquines de destrucció obscuria l'ambient. Sobre l'aigua platejada, cabrillejanta, calmosa, del port, passaven llenques d'ombra, i el plàcid sol hivernal devenia trist.

Els nostres ulls d'homes pacífics oviraven el panorama de la ciutat llunyana com a través d'uns vidres fumats. Un sol d'aquells monstres aquàtics, que s'hagués enfollit de sobte, hauria acabat amb aquelles cúpules, amb aquells campanars, amb aquella blancor de torretes platgerioses que s'enfilaven muntanyes amunt...

Aqueixa idea pareixia pesar, oprimir i rautar els cors dels bons badocs mediterranis, que desfilaven amb cert aire d'aclaparament, entre aquella boirada del nord guerrer que venia a enterbolir la bona i peresosa claretat meridional plena d'optimisme pacífic.

Els diaris, després, han parlat dels magnífics auguris de la visita formidable; de garanties per la possessió del nostre poètic Mediterrani; d'amistats internacionals i d'exemples regeneradors, i, plens d'admiracions un xic infantils, han comptat els cavalls de força, en canons i calibres, la velocitat, els metres d'amplada i de llargada i els avenços mecànics que posseeixen aqueixos castells flotants on oneja la creu roja de Sant Jordi, vinguts en apariència per a que'ls llurs mariners siguin vençuts al *foot-ball*, al *tennis*, etzètera, per nostres *sportmen*; mengin i beguin amb nostres autoritats; ballin amb nostres damisel·les i comprin postals en les llibreríes.

Consti, emperò, que de l'esquadra anglesa en servarem un record fantàstic, que la somniarem com un noi somnia al *papu*, que la seva arribada i la seva partida no ha sigut pas un espectacle gaire engrescador; ens feia meditar massa, ens atemoritzava massa...

Per a més desil·lusió, els mariners vestits d'hivern no són tant vistosos com ens els imaginavem; tampoc els hem pogut veure borrarxos, ni armant escàndol; àdhuc no semblen tant alts, ni tant rossos, ni tant ridícols. Tampoc baden ni s'admiren dels nostres edificis, ni del nostre sol, i compren tant poc que apar no tinguin diners. La llegenda es destrueix a mida que avença la mecànica.

Lo que fa més angunia és que se n'aniràn creguent que Barcelona seria una mena de Londres en petit, si hi hagués més boira.

Els ignoraràn sempre qui és l'Octavi de Romeu, en Letta, en Jordi Mestall i altres, que representen l'esperit veritable de la nostra urb.

El casc d'un municipal d'a cavall, vestit de gaia, tal vegada serà lo únic que recordaràn amb fruïció.

P. BERTRANA

ELS ANGLESES

(VERSOS SALVATGES)

Ja han arribat els anglesos,
ficats dintre uns grans vaixells.
Els vaixells porten canons;
els anglesos porten gana.
Gana de vedella tendre,
gana de dona d'Espanya.
L'almirall dona'l seu *placet*
i la tripulació baixa.
Ara en surt un de molt prim
amb un bastonet de *mando*;
ara en surt un de molt gros,
lluïnt el coll i l'espatlla.
Les... *dones* de Barcelona
saben prou bé com tractar-los.
Tant com estimen an elles,
estimen begudes rares.
S'han d'alternar els petons
amb els «wiskys» i tisanes.
Després balla el fill del rei
amb les nostres ciutadanes.
Un cop ha dinat tothom,
fuig, majestuosa, l'esquadra,
fitant al seu Gibraltar,
on, quan vinguin les Nadales,
se diràn tots, en anglès,
que desitgen a sa patria
la mateixa fortalesa
dels grans vaixells que comanden,
de les dones catalanes.

P.

Moment tràgic

Vigília de Nadal.

El senyor Francisco s'acosta al galliner que, provisionalment, amb quatre fustotes, va construir-se al extrem de la galeria, i, dirigint-se al gall—un gall magnífic, que desde darrers de setembre ve criant, rodejant-lo de tota mena d'atencions—li diu amb vèu cavernosa:

—Prepara't...—

El gall, ple de sorpresa:

—Que'm prepari?... A què haig de preparar-me?

—A morir!... Ha arribat la teva última hora.

—Per què?—fa el gall, encara més sorprès:—Que estic malalt?... Que he comès algun delicte?... Que faig nosa a algú?...

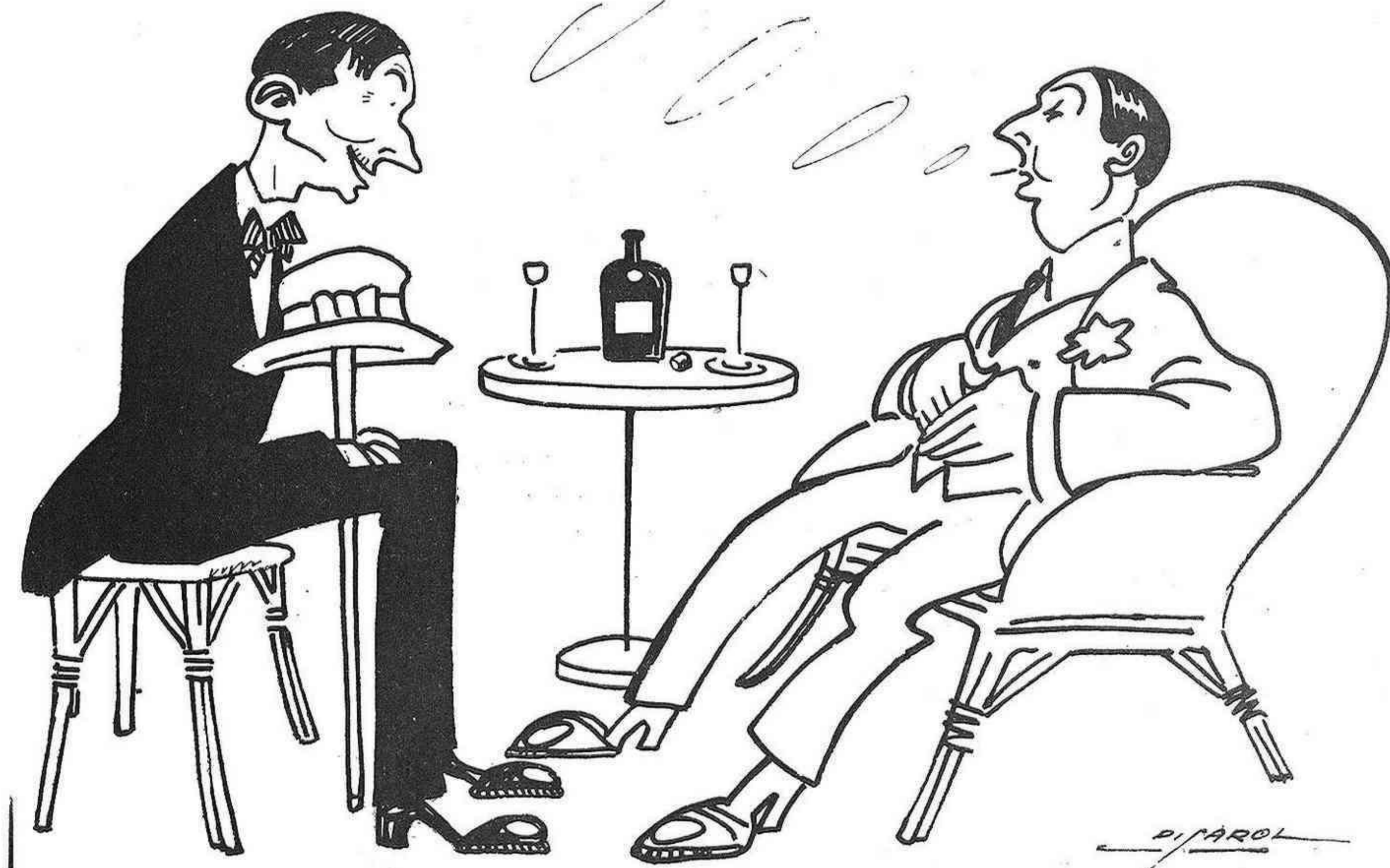
—Deixa't d'histories i pensa amb allò de l'Esglesia: *Sic transit gloria mundi*. I, además, recorda lo que diu en Bartrina: *No analices, muchacho, no analices*.

(MÀXIMA: *La cria de viràm no està en absolut renyida amb l'erudició*).

Però el gall no's dona per convençut.

—Aquestes raons disten molt de satisfer-me, Per què haig de morir?... Vull que m'ho diguis. ¿Que't penses que així com així, en plena joventut, s'abandona la vida, no més perque a un li retreguin quatre paraules llatines i un vers castellà d'un poeta reusenc?...

—Vols saber-ho... Doncs escolta. Has de morir perque demà és Nadal i en les nacions ben organitzades, el dia de Nadal totes les persones dignes mengen gall rostit.

—Es veritat lo que m'han dit?... que l'oncle d'en Bernat ha falsificat una lletra?
—Què una lletra?... Tot un abecedari!

—Ah!... Així digues que tu ets un traïdor...

—Jo?...

—Sí, tu. Un traïdor, un farsant, un hipòcrita. Jo, al veure que'm tractaves amb tant mimo, pensava sempre: Que bo és aquest home!... Amb quina sol·licitud te cuida i et proveeix de cegó i blat-de-moro!... I a la qüenta, tot això no més ho feies per a engreixar-me... Oi?...

—Es clar que sí!... Així ho imposa la santa tradició...

(MÀXIMA: *El tradicionalisme, tant perjudicial és als pobles com a la viram*).

—De totes maneres—segueix dient el senyor Francisco—no t'alarmis. Moriràs amb tots els honors. Seràs cuidadament farcit i el teu interior se veurà ple de salsitges, cascabellitos i pinyons.

—Ah, malvat!... Amb això penses enganyar-me?... Encara que'm prometessis farcir-me amb bitllets de banc i dobles de cinc duros no'm convenceries.

M'és igual. Convençut o no, aniràs al forn.

—Això ho veurem.

—Què faràs?

—Demanaré auxili, cridaré als veïns...

—No't sentiràn. Els veïns, en aquests moments, no s'ocupen en altra cosa que en matar cada hu el seu gall.

—Acudiré a la «Societat protectora dels animals» i li delataré els teus perversos propòsits.

—Viatge inútil!... Quan la «Protectora» hagi rebut la teva denuncia, i nomenat la ponència que ha d'estudiar-la i convocat la comissió que ha de veure lo que s'acorda, tu ja qui sab on seràs.

—¿Es dir que al món tot és mentida, que'ls dèbils sempre van a sota, que l'organització social no és més que una comedia?...

—Me sembla molt que sí.

(MÀXIMA: *En els grans moments és quan se diuen les grans veritats*).

Aquí el gall, comprenent que invocant el dret i la llei no conseguirà res, abandona el to de protesta i resol mudar de tàctica.

—En fi—diu mirant carinyosament al senyor Francisco:—
—És cosa decidida que te'm vols menjar?...

—Naturalment!... Som a Nadal, i...

—I què?... Veuràs, no't precipitis i reflexiona... ¿Còm te trobes avui?

—Vès quina pregunta!... Molt bé, gracies a Déu.

—¿I ja sabs si demà, quan te m'hagis menjat, t'hi trobaràs tant bé com avui?... ¿Ja has considerat les alteracions que en la teva salut pot ocasionar la disbanxa, el fart que se t'espera?... ¿Ja has calculat les gravíssimes conseqüències que una indigestió de gall farcit de pinyons, salsitges i cascabellitos pot tenir per a la teva fràgil naturalesa?...

LA QÜESTIÓ DEL MARROC

—Bé, quant ne doneu vós?

—Vols dir?...

—Vaia!... Que series tu el primer cas?... Creu-me, no siguis imprudent. La regla manté el cos i la casa. A la teva edat, un petit excés pot donar lloc a una malaltia; un excés gros, pot causar la mort.

—Dimontri, dimontri!...

—Sí!... Deixa'l dir, al estòmec: la vèu de la raó és la que has d'escoltar. Qui fa ficar-te en perilloses aventures de taula?... Ara estàs bo i sà. Demà... qui sab... Primer, una indisposició; després, una gàstrica, trentanou graus de febre, metges, consultes i, com a resultat final... *requiescat in pace*. Oh!... Creu-me, creu-me... Encara hi ets a temps...

—Però...

—Deixa't de peròs... L'abstinència, la sobrietat, són la salut: la gola, la golafreria... ja ho sabs tu lo que són.—

Groc, tremolòs, suant d'angunia, el senyor Francisco medita un moment, i amb vèu imperceptible exclama:

—Tens raó!... Quedes indultat.

(MÀXIMA: *L'eloqüència és una gran cosa. Ella enlaira als homes, dona gloria i fortuna, fa guanyar actes de diputat... i salva la vida als galls*).

MATÍAS BONAFÉ

Els que no coneixen la urb

Els distingits periodistes que escriuen els «Ecos» en *El Dia Gráfico* són una delícia.

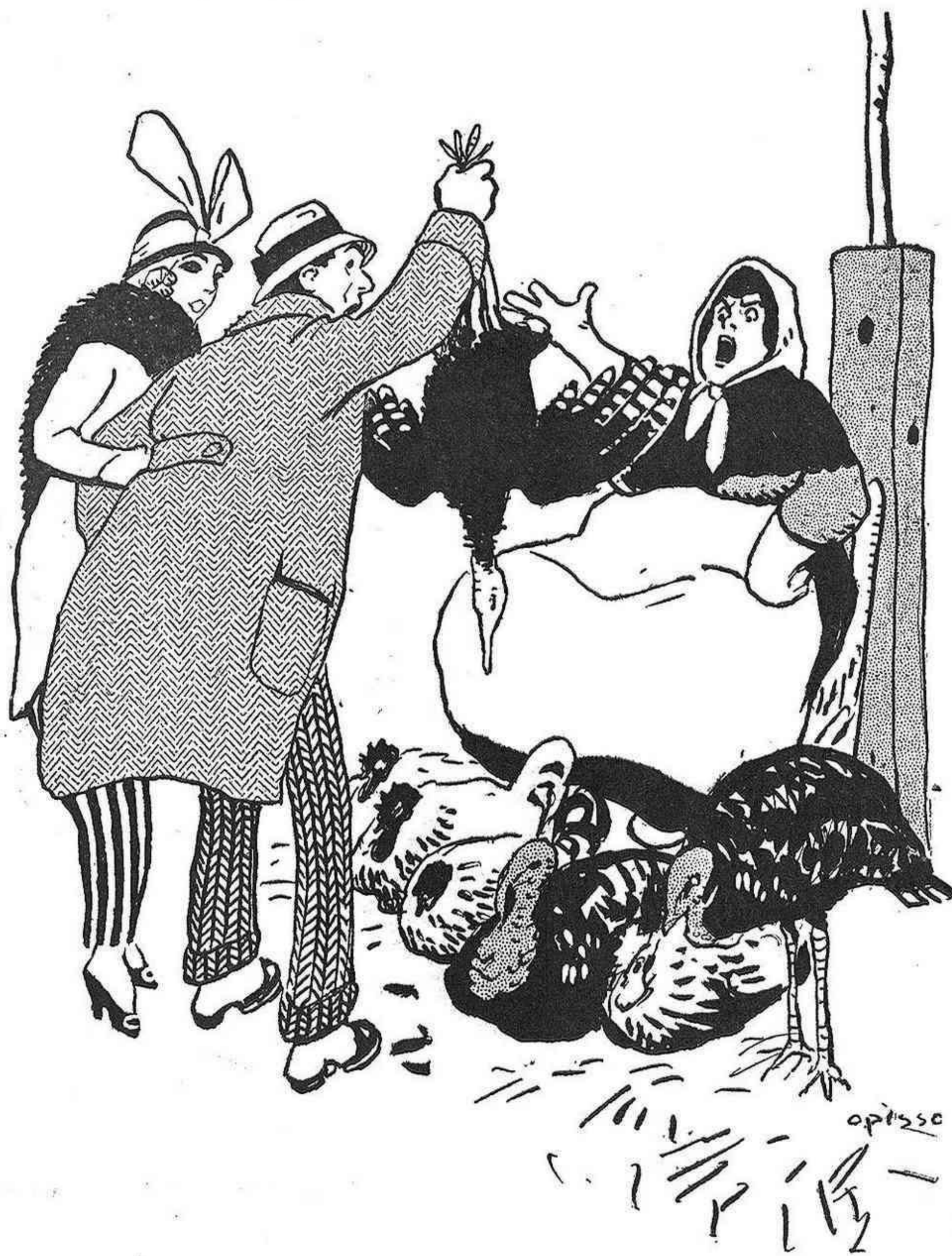
Al nostre *Moni* li diuen gran humorista, despullant del títol al gloriós Pujols; parlen a diari del temps, i per a ells el temps són els núvols. Al final de la secció «Temporal» sempre's parla del color dels núvols a la posta de sol.

Ahir s'admiraven de que un mariner anglès entrés al carrer de Vertrallans com si ja'l conegués.

Amic Soler de Sojo, i com podia deixar de conèixer el carrer de Vertrallans un mariner anglès que segurament ja havia estat a Barcelona?

A Sant Andreu de Palomar, amb ocasió d'unes caramelles, cantaven unes coples que deien així:

«A aquest poble hi hà una casa
a darrera d'un convent,
que, per nàr-hi a passà el rato,
no s'hi està gens malament».

—Vinticinco pessetes? què us heu pensat?... Per aquest preu en trobo cinc, com aquest!

—Bé, bé,... no m'alçi tant el «gallo», per això!

Vós, que quasi viviu a l'Ateneu, hauríeu de sapiguer lo que és el carrer de Vertrallans, i, al mirar a l'anglès entrant segur en el carrer, cantar-li una altra copla, estafeta, dient-li:

«En el carrer hi hà una casa,
que és al davant d'un convent,
on, per anà a passà el rato,
no s'hi està gens malament».

Que no heu fet la joventut, *ecofstes* d'*El Dia Gráfico*?

La missa del gall

Vivia en el corral d'uns pagesos de l'Hospitalet, i vivia esperant la mort, que ja sabia ell que no podia trigar gaire; si no'l mataven per Nadal, el matarien per Capd'any o pels Reis... o l'onze de febrer, per la República.

Era un gall magnífic, un gall de presència, polit, orgullós, d'aquells que caminen amb *tiento*, amb passes diplomàtiques, com si menyspreuessin el trepitjar la terra. Tenia uns asperons terribles i lluia una cresta roja, enlairada, que era l'obsessió amorosa de totes les gallines del galliner.

Un dia, la vigília de Nadal, precisament, tot picotejant granets de sorra, el Gall va enfilat amb la punxa del seu bec un retall d'un diari.

—Hola!... Veiam què diu la premsa...

I, alçant amb la pota esquerra un troç de cul de got que per allí hi havia, se'l col·locà a l'ull dret a tall de monocle, i llegí:

«Aquesta nit, a les dotze en punt, a la parroquial església de Betlem se celebrarà la tradicional *Missa del Gall*.»

—La «missa del gall»?—feu ell.— Què diantre deu ésser això que'm toca tant de la vora?... Què tindrem que veure els galls amb les misses?...—

I, encuriós, àvid d'emocions desconegudes, va afegir:

—No'n parlem més. Aquesta nit vaig a la missa del gall.

* * *

Per allà a les onze i mitja, sense dir res a les gallines que dormien plàcidament amb el cap dessota l'ala, enfilades al travessar a prop del cabaç ponedor, el nostre Gall, caminant de puntetes va escapar-se del galliner; va fugir furtivament, amb el cor estret i guinyant l'ull, amb l'afany de l'adolescent que's veu amo de la clau de casa la primera nit d'anar de *trueno*.

Saltironant, content i satisfet, va anar de l'Hospitalet a Sans i de Sans a Barcelona. Aquesta segona etapa del trajecte, la va fer seguint la via del tramvia i amb perill d'ésser agafat a cada punt, puix els vigilants i *serenos* que'l veien passar, amb l'intent d'atrapar-lo, li corrien al darrera fins al terme de les respectives demarcacions. I així arribà, després de terribles peripecies, al cap-de-vall del carrer del Carme.

El Gall ja era davant mateix de Betlem, quan, al passar per una gran rellotgeria que allí hi hà, va veure's la propia efigie en els miralls dels aparadors. Al contemplar-se un instant, es vegé la cresta dreta, roja, i, recordant-se que era republicà i, per tant, lliure-pensador, va girar cua amb el propòsit de deixar córrer la missa i entornar-se'n al galliner de l'Hospitalet, disposat a morir per la República...

Aleshores un senyor amb capa, berret de copa i ulleres fosques, que sortia del carrer d'en Xuclà, l'últim senyor de capa, berret de copa i ulleres fosques que queda a Barcelona, va topar-se amb ell.

Era el senyor Esteve, benemèrit membre de la «Defensa Social». Va agafar el gall, se l'amagà dessota de la capa, i, tot persignant-se, va entrar a l'església amb molta devoció.

I, perque la bestiola no'l comprometés cridant i xisclant, mentres se celebrava la Santa missa, el senyor Esteve li anava torçant el coll...

FRA NOI

El meu pardal

Sí, en Santiago Rusiñol va quedar-se amb l'amable bestioleta.

Em va prometre donar-li bon tracte i estimar-lo com un fill.

Jo tinc confiança en l'artista, i sé que en la seva taula de treball estarà com peix a l'aigua.

Pot-ser menjarà massa. Aleshores serà el Marquina dels pardals: gras i botifler.

Encara, en Rusiñol ens ha fet una nova promesa.

En cas de defunció, l'aucell serà dissecat; ben dissecat; amb tota cura, i el seu cos figurarà, sense faltar-hi una ploma, en el museu del «Cau Ferrat».

En Santiago, amb aquelles paraules agre-dolces que sols ell sab ordenar, explicarà, sota'l globo de cristall que'l taparà, la vida i miracles d'aquest aucell civil i amb modals.

MONI

Del jardí dels humoristes

IMPRESIONS DE BELGICA I D'HOLANDA

Els companys d'oficina mai vàrem poguer sapiguer si en Puigpiqué era realment un ximple, o si el feia per a burlar-se de nosaltres.

Parlava sempre tant seriós, tant formal, tant impertorbable, que, encara que digués enormitats, coses materialment impossibles, acabava per a fer-nos posar en dubte.

Un dia, havent cobrat una insignificant herencia, va determinar reventar-se els diners amb un viatge per l'estranger.

—Me'n vaig uns quants dies—va dir-nos.—Vui visitar Bèlgica i Holanda.

Efectivament, va deixar de venir al despatx, i al cap d'una setmana rebíem una postal de Brussel·les. Era d'en Puigpiqué.

Entre altres coses ens deia: «He vist les cèlebres cols de Brussel·les. ¿Us penseu que les cèlebres cols de Brussel·les són petites, petites?... Ja podeu desmentir-ho a qui volgueu. Les cols que's críen en aquesta terra són iguals, enterament iguals, a les altres cols de tot arreu. No us deixeu ensarronar!».

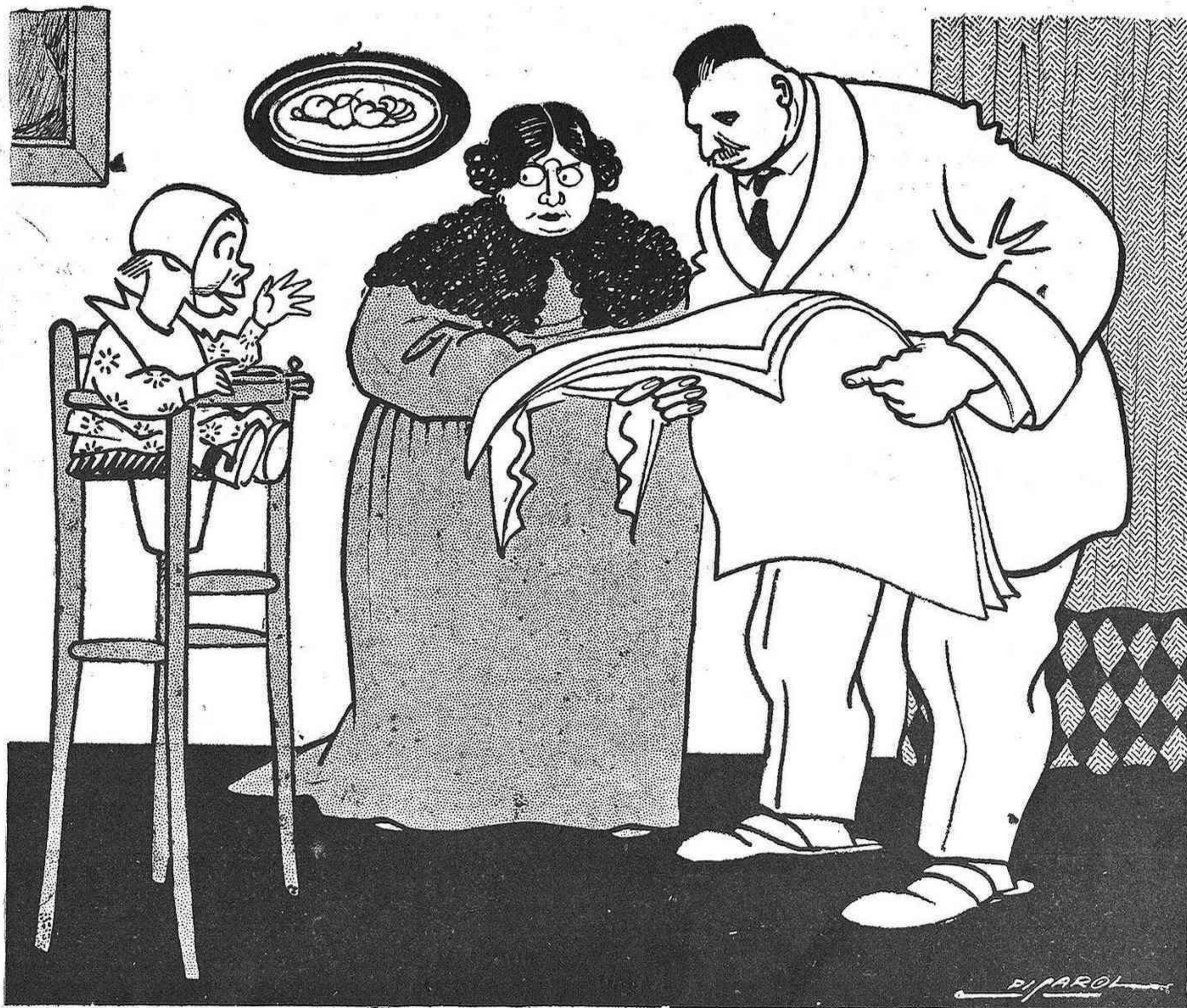

L'ESCOT DE MODA

—Ai, senyoreta! Jo, amb vostè, hi jugaria a la rifa de bona gana.

—Per què?

—Perque'm sembla que no li costaria gaire treure la grossa.

El Papà: —Mira què diu el diari: que vindrà el Rei.
 La Mamà: —Ah, sí, tan mateix vé?... I quan... quan?
 La criatura: —Deurà venir amb els altres, perquè li surti més barato.

Dos dies més tard rebérem d'en Puigpiqué una lletra de Rotterdam. En la lletra ens deia:

«Holanda no té res de particular. Una sola cosa m'ha cridat l'atenció: unes petites construccions molt semblants als molins de vent, i crec que, efectivament, serveixen per moldre el blat. A la part de fora d'aquestes petites construccions hi hà uns llarguíssims braços de fusta i tela, com immenses ales, ficsats en un eix central a tall d'hélice. Per medi d'una combinació mecànica interior, que no m'he explicat encara, aquest eix de que us parlo entra en rotació i fa moure les grans ales, les quals, giravoltant, produeixen un desplaçament d'aire artificial i donen a tota la regió una fresqueta deliciosa. Seria de desitjar que totes les nacions adoptessin aqueix senzill sistema de ventilació, que per força ha de resultar pràctic i econòmic. En el nostre país és impossible; deixeu-vos d'un govern tant ximple com tenim!».

J. COUTANCE

GLOSARI

MALS PENSAMENTS

Del treball ne diuen virtut, els que tenen de treballar, per enganyar als que fan feina.

Els malalts que tenen malalties que un no se les pot encomanar, no fan tanta compassió.

El que parla bé de vosaltres ha d'ésser molt tonto perquè us ho sembli.

Els que porten condecoracions són com les botigues de poc genre: tot ho posen a l'aparador.

El que mor sense fer testament ha estat un ximple per tots els que no hereden, i el que mor amb testament, els que creien heredar diuen que era un mal subjecte.

El robament, a l'ésser molt a l'engròs, dignifica.

L'home que ha sigut ric i es torna pobre, per excusar-nos de socorre'l, el tracten de poca solta.

Per demanar almoïna s'ha d'anar nèt, però mal endressat; el pobre que va decent no fa pena i el que va brut fa fàstic. Fins la compassió s'ha d'inspirar incluída.

L'experiència no serveix de res; els homes experimentats són com aquells jugadors que apunten les cartes que han sortit, però no saben les que han de sortir.

Hi hà homes que's passen la joventut aprenent tres o quatre llengües, i, quan les saben, no saben què dir.

Els capellans són els tenedors de llibres de l'ànima, i el purgatori és la casa d'empenyos.

El que vulgui escampar una nova que l'escampi amb secret; per això ha servit la francmasoneria.

Si fos cert que'l viatjar ensenya, els revisors de bitllets serien els homes més savis.

Tots, en el món, diem tonteries; els filòsops són els únics que les diuen en serio.

El torment més gran del món ens el va pintar Organza, en el fossar de Pisa: una cega davant d'un mirall.

L'higiene és l'art d'allargar la vida fent-la insoporable.

XARAU

BOCETOS INGLESES, per Ramón D. Perés.—Fa bastants anys que's va publicar la primera edició d'aquest llibre, i no obstant ningú gosarà afirmar que s'hagi fet vell ni que haja perdut gens d'aroma. Tothom coneix la competència que en assumptes britànics acredita a l'antic col·laborador de *La Vanguardia*, senyor Perés. El seu llibre, admirable baix el punt de vista literari i d'una extraordinària amenitat, el constitueixen una serie de quadros reals, sentits i viscuts entre les boires de Londres. En les descripcions és just i sobri; en els judicis crítics, agut i sincer, i en les escenes de costums, vigorosament pintades, interessa constantment al llegidor al punt d'emocionar-lo a estones i de donar-li sempre l'idea de la realitat. I és que l'autor de *Norte y Sur* és a la vegada fotògraf i poeta. Acompanyen al text unes simpàtiques i aixerides il·lustracions, originals d'en Guillem Perés. El volum molt ben presentat.

El regadío en Cataluña, per Joan Sardá.—S'han aplegat en un follet els interessants articles que sobre aqueixa materia va publicar l'autor en *El Poble Català*. Es ja la quarta edició de propaganda.

El Hogar Español.—Hem rebut el número corresponent a novembre. Va acompanyat d'un suplement interessantíssim, un

llibre explicatiu del projecte de *Riegos del Alto Aragón*, amb plànols i estadístiques.

Lectura Popular (Biblioteca d'autors catalans).—Van publicats trenta-quatre volums, consistint els dos darrers en una comedieta de l'Eduard Escalante i una novela curta d'en Joaquim Ruyra.

La Especialidad Práctica.—Revista mèdica mensual. Acaba de sortir el número 5, corresponent al mes de novembre. Publica, entre altres coses interessants, un retrat del Dr. Carrel.

Contribució a l'Estudi de l'Evolució diària de la temperatura en l'home sà i en qualques malalts.—Comunicació al «Primer Congrés de Metges de Llengua Catalana», per R. Pla i Armengol. Aquest excel·lent treball, acompanyat de proves gràfiques, fou ja molt celebrat al publicar-se en els Anals de l'Acadèmia, en el passat juny.

Hem rebut la novela *Carne de mujer*, del conegut escriptor i periodista Amichatis.

També hem rebut *Cròniques Empordaneses*, d'en Bonaventura Sabater. Remerciem l'envío, i donada l'importància d'ambdues obres, en parlarem amb l'extensió que's mereixin en un dels pròxims números.

SEPT SCIENCIES

TELÓ ENLAIRE

PRINCIPAL.—Per al dilluns que ve, gran programa, funció d'ignocents. Quatre estrenes sensacionals: *La victoria d'en Santpere*, *El muerto al hoyo*, *Revista cómico-lírica de lo que no ha pasado durante el año*, i *Finis Coronat Opus*, humorada neo, greco, lírica-còmico-llatina.

Jo ja'm començo a aguantar el ventre, i en Clausolles ja té la mar de demandes de braguers.

LICEO.—*Manon*, de Massenet, sempre serà una òpera sentida amb agrado per tots els públics; la seva musica, senzilla i plena de dolces melodies, és de les que entren directament al cor.

Aquest any estava encarregat del paper de cavaller «Des Grieux» el cèlebre tenor Garbin; però va indisposar-se repentinament, interpretant el seu paper el senyor Humbert Macnez. La jogueta i voluble «Manon» estava confiada a la senyoreta Fitziu, qui va lluir les seves condicions de bellesa i ductilitat de vèu; si bé pot-ser va interpretar el paper massa candorosament. El tenor va tenir moments felicíssims; la romança del segon acte va valguer-li una grossa ovació, veient-se obligat a repetir-la, i en el restant de l'obra va complir sense excedir-se.

Els senyors Hernández i Giralt, discrets, i el senyor Corts, molt bé.

Els chors i l'orquestra molt ajustats, obeint a la batuta del mestre Falconi.

Ara tota l'atenció està reconcentrada en les representacions del *Parsifal*, que començaràn el 31 de desembre, a les deu de la nit. Els senyors Vilumara, Moragas i Alarma, i Junyent han entregat ja tot el decorat; el senyor Soler, els figurins, i el director Vilaregut no's dona moment de repòs, cuidant de que no falti cap detall en el grandió drama sagrat.

En Beidler, per la seva part, no descuida l'orquestra, fent ensajar als pobres musics fins que estàn cansats. En fi, que les representacions del *Parsifal* prometen estar a l'altura de l'obra.

Lo que's veurà en el «Liceo»
amb motiu del *Parsifal*,
òpera del senyor Wagner
que dura... d'un any a altre any:

damisel·les amb fiabrera,
cavallers amb matalàs,
bacaines en l'ante-palco
i mal de ventre a tot drap.

ROMEA.— Ja havem insinuat alguna volta que l'Empresa no deu volguer que nosaltres ens ocupem de les estrenes que's donen en aquest teatre, per quant no ha tingut encara a bé facilitar-nos la nostra missió *sacerdotal*, per medi d'un miserable troç de cartró, per a ensenyar a S. M. el porter.

Alabat siga Corpus!

Però, avui, l'atenció i la delicadesa que envers nosaltres manca als senyors empresaris, ens ha vingut de mans de l'autor del poema dramàtic *La princesa cautiva*. Agraïm al senyor Humbert Rivas el seu fi comportament i passem, per excepció, a donar compte de la darrera estrena de «Romea».

La princesa cautiva no passa d'ésser un intent frustrat; intent noble, de bona fè, en el poeta, però erro deplorable en l'autor dramàtic. Considerada com a obra teatral, té el pitjor defecte que puga tenir: és pesada, ensopida; li manca totalment l'interès; ens recorda aquelles visions anodines de càn Graner; massa ingenuïtat en aquells tipus que, així que s'alça el teló, ja'ns expliquen l'argument; massa desconeixement escènic en aquelles figures que entren i surten d'un bosc com en una comedia de titelles. Considerada com a obra literaria, mereix tots els respectes, és passadora i fins notable en aquella cantada de versos ben medits, ben accentuats, amb més musica que idees noves; versos que la Català va fer lluir amb la seva casta dicció i amb els seus braços hermosament tornejats.

Cregui'ns el senyor Humbert Rivas: si se sent amb veritable vocació per al teatre, escrigui comedies; però no prodigui massa les lectures als amics, que sovint s'equivoquen. I, sobre tot, no's deixi *zarandear* pels ecos dels rotatius abans de l'estrena, que això perjudica més que favoreix.

TÍVOLI.— Realment, aquest senyor Mac-Norton és un home notable, baix l'aspecte fisiològic. Per això el públic li aplaudeix la major part d'experiments. Ell té el do d'engolir líquid en enorme quantitat, ell s'omplena el ventrell de granotes, que viuen perfectament a dins la seva panxa, i ell executa, en fi, una serie d'experiments que interessin no sols a la ciencia mèdica en particular sinó que distreuen i admiren als profans, la majoria dels quals no pot menys d'envejar a tant portentós fenomen.

NOVEDADES.— La revista *La Catedral* no va resultar del gust dels devots de la parroquia. Veritat és que no pot donar se més incongruència ni més poca solta. Per estar equivocat tot, fins van errar-la amb el títol, que a Madrid pot tenir molta gracia, per tractar-se d'un doble sentit purament local; però aquí no'ns arriba la transcendència.

Llàstima de treball esmersat pels excel·lents artistes que han tingut la desgracia d'interpretar aquesta obra!

L'esperit catalanesc a l'estranger

Hem tingut el gust de saludar, procedent d'Anglaterra i de pas per a Tarragona, on pensa residir llargues temporades, a nostre estimat amic el notabilíssim escriptor Eduard Toda.

En Toda, que ha vingut, aquest cop, animós, jovial i més catalanista que mai, després d'insinuar-nos que en Cambó el vol presentar candidat en les pròximes, ens ha contat una anècdota històrica que, per la part que'ns toca, no'ns ha deixat de fer certa gracia.

A Londres s'inaugurà, no fa gaire, un restaurant de gran luxe.

—Es dir que't permets el luxe de tenir dos «novios»?...
—Sí, senyora, sí: un pel boston i un altre pel tango.

En Toda i un amic seu, de Barcelona, varen anar a estrenar-lo. En Toda trià de la carta i, després de parlar en anglès amb el cambrer, va dirigir-se, en català, a l'amic:

—T'està bé?

—Jo ho crec, home!

El cambrer, que's dirigia cap al taulell a encarregar lo convingut, al sentir aquest curt diàleg en català, reculà unes passes i, treient-se un periòdic il·lustrat de la butxaca, el deixà amablement damunt la taula.

Aquell periòdic era L'ESQUELLA DE LA TORRATXA.

I això va fer-ho el cambrer, qui, com el lector haurà endevinat, era també català, tant català com els altres dos, va fer-ho tivat i formal com un veritable súbdit de Jordi V.

ESQUELLOTS

Canalons, arroç, galets,
bon vi, dolços i pollastres...
Tot això serà, amb el temps,
negoci pels xeringaires.

ELS «colmados» i les «pollerfes» fan goig de debò.
A les portes d'aqueixos establiments veureu, aquests
dies, grans penjarelles de conills de bosc.
I és negoci comprar, ara, bestioles d'aquestes, lector.
¿Qui et diu que alguns d'aquests conills, procedents de recen-
tes caceres, no portin encastrats perdigons d'or?

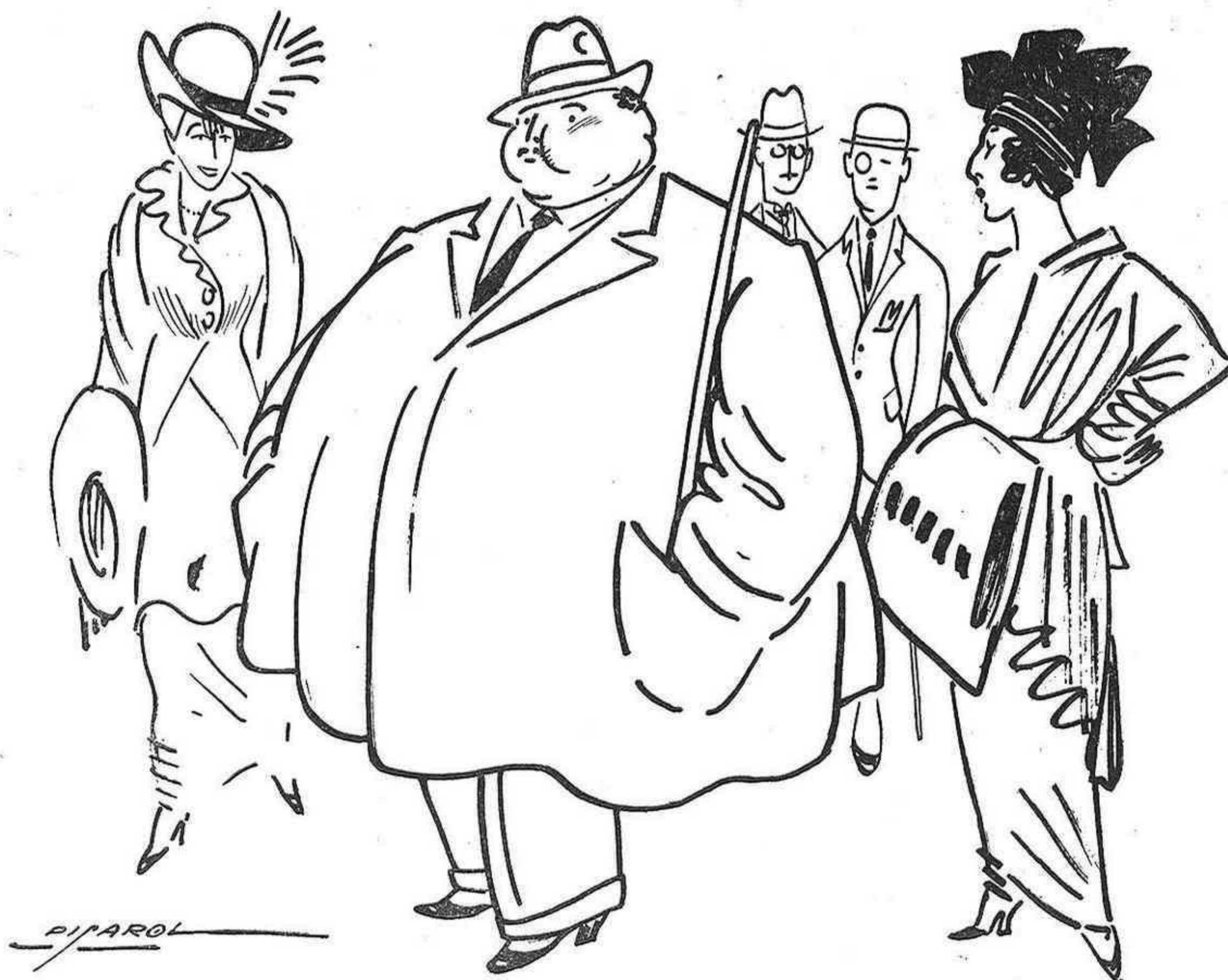
LA nostra guardia municipal, que no sabem per quins set sòus
ha d'ésser *súbdita* de l'Arrendataria, va decomitzar l'altre
dia, en una casa del carrer de Sant Pau, una partida de tavec.
La nostra guardia municipal, que és, en realitat, *súbdita* del
poble, podria la nit del banquet de les seixanta pessetes deixar-se
caure al Saló de Cent de Cà la Vila...
Allí... no n'hi hauria trobat pocs, de caixons de puros!

△
1913

URG DE FERRO

—Els *dreadnoughts*... psè... val més una reixa de la porta de càn Güell que tots ells plegats.

EL «GORDO»

—Què dec tenir que tothom me mira?

ELS catalans de l'Argentina envien tres mil pesos per a la subscripció del monument a Verdguer.

Lo que són les coses.

En canvi, molts catalanistes d'aquí encara han de llegir *L'Atlàntida*.

Tots els pobles consideren grans festes les de Nadal...
Falta saber què dirien si poguessin parlar els galls.

En eix món, al que neix pobre l'haurien de fusellar.

S'ha dictat un «bando» contra la mendicitat, en virtut del qual queda terminantment prohibit fer caritat als pobres.

Un altre fracàs de Crist, en una era eminentment cristiana!

M'entero per un dato oficial:

«En un mes se han despachado, en este Gobierno Civil, unas 800 licencias para uso de arma.»

Això va bé, ciutadans.

Armem-nos!

I, quan tots siguem armats, ens veurem les cares.

Amb les Mancomunitats, una xamosa morena i un dècim dels ben premiats... no hi hà millor *Noche Buena*!

AQUEST any podem estar satisfets!

Més o menys regatejades, als catalans ens han donat estrenes.

Sí, senyors.

El decret de les Mancomunitats, firmat en vigílies de Nadal, més que com a satisfacció de justos anhels, sembla concedit en calitat d'aguinaldo.

I aun gracias!—com deia aquell diputat, otorgant honors de dial·lecte al nostre idioma.—

Però, siga com vulga, ben vingut siga!

I ara complim amb els deures de bona educació, perquè allà dalt no'ns diguin *groseros*:

—Que passi felices Pasqües, senyor Dato, en companyia d'aquelles persones del seu apreci i satisfacció... mentres no's diguin Maura i La Cierva.

COMENTANT «favorablement» el fastuós banquet de les 60 peles donat als marins anglesos pels nostres regidors, s'ha dit, entre la gent de la Casa Gran, que, *gracias a Dios, volvemos a los buenos tiempos de Rius y Taulet*.

Gracies a Déu, eh?

Segons aquesta afirmació, doncs, s'haurà de reformar el Catecisme. Ara direm:

—El Pare és Déu?

—No pare.

—El Fill és Déu?

—No pare.

—L'Esperit Sant és Déu?

—No pare.

—Dons qui és el Déu?

—La *Cuca feral*!

AL sortir del teatre de «Novedades», després de la darrera estrena.

— Com ha anat això de *La Catedral*.

— No ho agradat gaire. Es veu que quasi tots els espetadors eren partidaris de *La Sagrada Família*.

HEM entrat de ferm a l'època de les glaçades.

Els toca-tardans no podran desmentir-ho: aqueixes nits bufava un aire fi que tallava la cara.

Si això dura, els barcelonins ens morirem tots de fret.

Menos mal que les dones continúen ensenyant la pitrera fins al regueró.

Menos mal... pels homes.

SETMANA de Nadal...

Setmana de pollastres, de fires... i també de desil·lusions. El qui esperava treure la primera per a fer-se una torre, comprar-se un auto o saldar els endarreriments de l'any, i ha tingut la mala fortuna de que'ls càlculs li fallessin—com a molta gent,—li queda una mena d'amargantor a la boca que, per treure-se-la, no té més remei que apel·lar als turrans de mel o de Jijona, al maçapà de Toledo i a altres llepulerfes propies de l'època de Nadal.

Per donar-se el plaer d'aquesta compensació, es gasta més de la meitat del sòu—el que'n cobra.

I el que no'n cobra—o ja se l'ha empenyat abans—aquell resol el problema fent un nou emprèstit, amortitzable per Nadal de l'any vinent que, si Déu ho vol i la fortuna li és més propícia que aquest, confia treure la primera...

I, en tanto, el mundo sin cesar navega per la mar brava de les il·lusions...

Més, all que, quan un home està de pega, cercant la grossa acabarà els turrans!

AQUESTA nit té lloc en algunes esglésies la missa més suculentament que celebra la religió.

La missa del Gall.

Malgrat l'atractiu del gall, aquestes misses que's diuen a misses dites, no's solen veure gaire concorregudes.

I això és degut, segurament, a que'l gall que dóna nom a la cerimònia, és un gall nominal per als oients; una especie de *pavo republicano* rel·ligios.

Creim que'ls organitzadors d'aquests festivals nocturns no entenen prou els seus interessos.

Aquesta nit, els *Kyries* i *Dominus vobiscum* haurien d'anar alternats amb repartiments de talls de pollastre—que no fos mossèn—i cuixes de gall-d'indi.

Si ho combinessin així, estem segurs que's veurien aquesta nit les esglésies molt més plenes que cap *cine*.

A Madrid, dies enrera, fou detingut un xicotet per haver-se enfilat al darrera d'un tramvia.

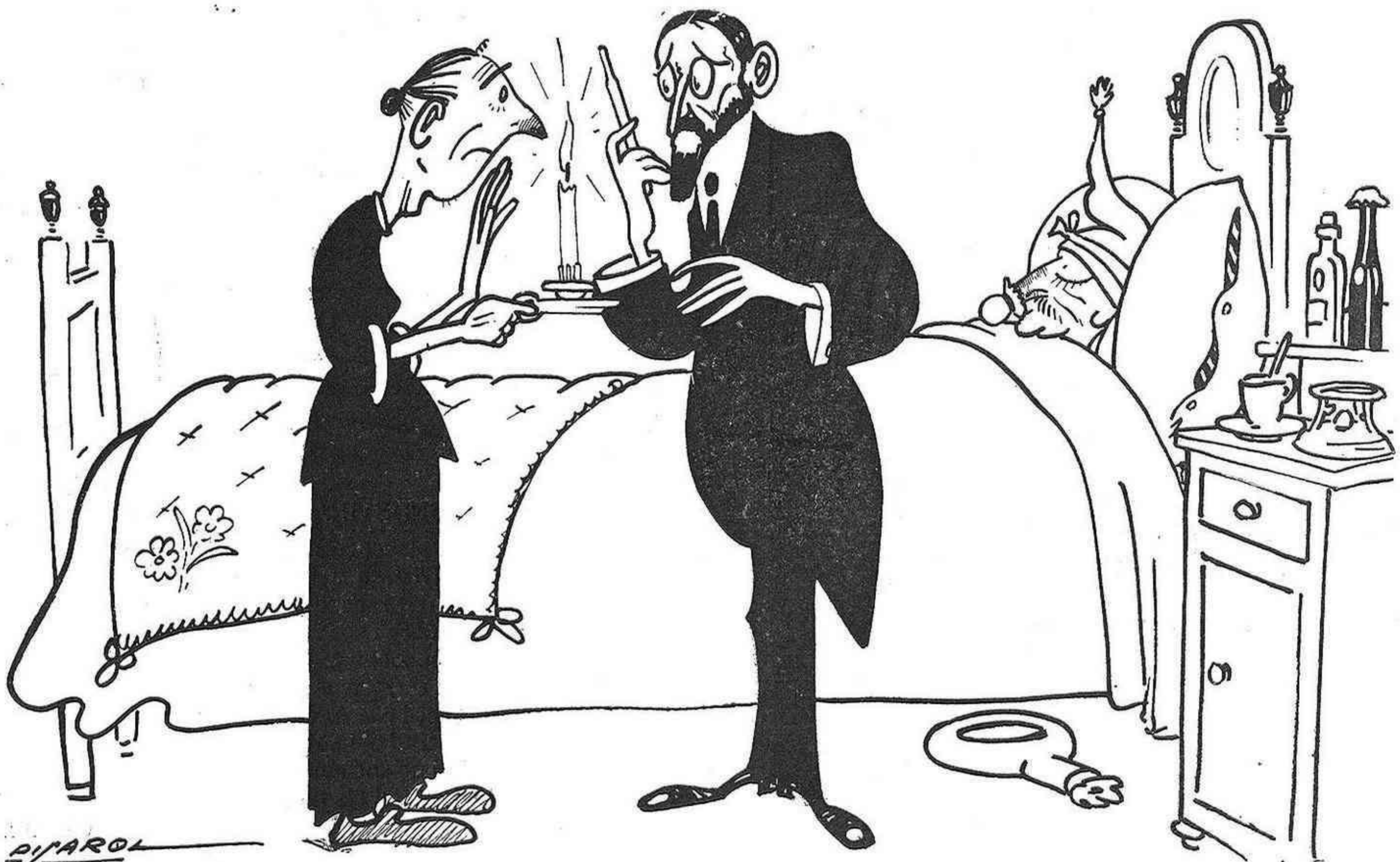
I aquesta entremaliadura del detingut va costar als seus pares quinze pessetones.

El nostre Ajuntament, que va tant al darrera les pessetes com els nois darrera'ls cotxes, per què no posa en pràctica un joc de penyores per l'estil?

De moment, els pares que tinguessin fills *penyorables* pot-ser protestarien.

Però, ben reflexionat, una penyora d'aquesta naturalesa, acabaríen per pagar-la amb gust.

Pagar tres naps de penyora, sempre serà preferible que tenir-los de gastar amb àrnica i medecines.

— Com el troba avui, doctor?
— Anem millor: trenta set i una dècima
— Dispensi, però, de dècimes no n'admetem.

AMB les darreres sessions municipals, celebrades a Barcelona, s'hi pot ben bé sucra pa.

I, després de sucra-li, donar-lo als goços, amb la seguretat de que no'l voldrà.

Sembla mentida!

Al veure passar per les Rambles tants landós tant nèts i lluents, tants berrets de copa amb la seva franja platejada, i una escolta de municipals de cavall tan llufda i elegant, dirigint-se senyorívolament a festejar als marins de l'esquadra anglesa, un regidor exclamava:

—Sembla mentida! Tant de goig que fem i tan mal administradors, que som!...»

Es veritat:

Tenim un Ajuntament
que, en quant a administració,
està fet un trinxeraire...
prò vesteix com un senyor.

QUE'l diputat Felip Rodés era un xicot d'altura, ja ho sabem dença que vàrem tenir el gust de coneixe'l.

I, consti que, al dir *altura*, no'ns referim a la talla, perquè amb un xistu ja'ns conformem.

El qui no's conforma, malgrat la seva talla i l'altura en que l'ha colcat el séu talent, és el propi senyor Rodés, el qual, l'altre dia, va donar un vol de mitja horeta muntat en un biplà de l'Escola Nacional d'Aviació.

Arriba, joyen, arriba!
Enfilis encara més,
prò ens sabria greu que un dia
rodés per terra en Rodés.

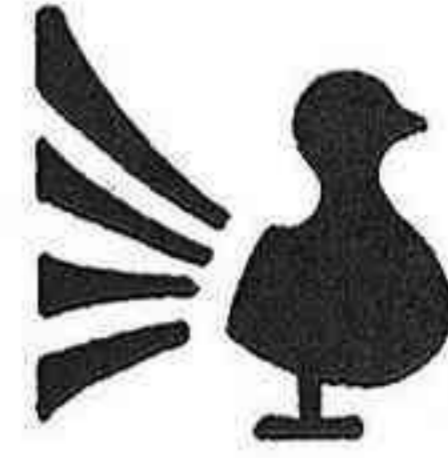
—Un bany de mar després de dinar, va pendre?... Quin disbarat!

—Oh, va ésser un dinar de peix ..

EN Miranius és fill d'un sastre, i es presenta en uns exàmens.

El Mestre:—Per a què serveix el cotó?

En Miranius:—Per a fer vestits de llana.

SOLUCIONS ALS TRENCA-CAPS DEL NUMERO 1824

A la xarada, *Arrossada*; a l'anagrama, *Lloca-colla*; al jeroglífic primer, *Marta*; al segón, *Comensals*; al tercer, *Tres sastresses*; al quart, *Adela*, i al quint, *Recàrrec*.

TRENCA-CAPS

XARADA

I que ets carcunda!

—Quan tu te'n vagis a missa,
digue-m'ho, que hi vui anà.

—*Prima*, home, això no ho crec, vaja;
perque tu ets republicà.

—I això què hi fa?

—Hi fa molt;

que no portes mai *total*,
que ni *dos-hu* creus en Déu,
ni en això no hi ets formal.

—Ai, llanuda maleïda!

Ves-te'n cap a *prima-tres*,
abans no't trenqui la cara
i no't puguis senyar més.

IGUAL METRO

ANAGRAMA

—No't mengis *tot*, del *tot*, *Total*.

JOAN ROCABERT

TARJETA

IGNASI A. OMEDA
CISTELLA

Formar amb aquestes lletres, degudament combinades, el títol d'un aplaudit drama i el nom del séu autor.

A. ROSICH

ENDEVINALLA

Tant me veuràs blanc, com me veuràs negre;
tant me veuràs trist, lo mateix que alegre;

soc gran i soc xic;

soc pobre i soc ric;

pico com el pebre.

Sense ésser cap riu, tinc marge i vorera;
bon caràcter tinc, i que és de primera.

Amb títol pel poble

vaig i no soc noble.

Qui soc, si ets tant viu?

CRISPIN

Antoni López, editor — Rambla del Mitg, núm. 20

Imprempta LA CAMPANA y L'ESQUELLA, Olm, 8
BARCELONA

Antoni López, editor, Rambla del Mitg, 20, Llibreria Espanyola, Barcelona. Correu: Apartat n.º 2

Divendres que ve, dia 2 de janer de 1914

NÚMERO EXTRAORDINARI

DE

L'Esquella de la Torratxa

dedicat a

LA DÒNA

32 planes d'il·lustració i text

20 cèntims

ALMANAC DE LA CAMPANA DE GRACIA =

Per a 1914

2 rals

ALMANAC

DE

**L'ESQUELLA DE LA TORRATXA
PER A 1914**

Preu: UNA pesseta

OBRA NUEVA

TOMO 118

COLECCIÓN DIAMANTE

DE LAS MAJADAS AL OTERO
NOVELA

Por MIGUEL A. RODENAS

Prólogo de SANTIAGO RUSINOL

Un tomo: Ptas. 0'50

NOTA. — Tothom qui vulgui adquirir qualsevol de dites obres, remetent l'import en lliuranses del Giro Mútuu o be en sellos de franqueig al editor Antoni López, Rambla del Mitg, 20, Barcelona, la rebrà a volta de correu, franca de ports. No responem d'extravíos si no's remet, además, un ral pera certificat. Als corresponsals se'ls otorguen rebaixes.

CONTINUANT LA NOSTRA HISTORIA

Enric I, nou virrei de Catalunya.

